

Akademia Europejska

2. spotkanie
26.03.2025 r.

koordynatorka Akademii
Joanna Różycka-Thiriet
j.rozycka@schuman.pl

Temat: Kolejne rozszerzenie UE - jak, kiedy i kto

Nasi goście:

- **dr Jarosław Pietras**, Visiting Professor w Kolegium Europejskim, Senior Research Associate w Wilfried Martens Centre for European Studies w Brukseli
- **Marta Szpala**, główna specjalistka w Zespole Środkowoeuropejskim Ośrodka Studiów Wschodnich

SŁOWNICZEK

Kryteria członkostwa w UE – inaczej tzw. **kryteria kopenhaskie** (uchwalono je na szczycie w Kopenhadze w 1993 roku). Mówi o nich także Traktat o Unii Europejskiej w art. 49. O członkostwo w UE może się ubiegać kraj europejski. Kandydat do członkostwa musi posiadać stabilne instytucje gwarantujące demokrację, państwo prawa, prawa człowieka i ochronę mniejszości; posiadać funkcjonującą gospodarkę rynkową zdolną do rywalizowania na unijnym rynku; być zdolny do skutecznego wypełniania zobowiązań wynikających z członkostwa. Państwo kandydujące musi być w stanie przyjąć dorobek prawny UE, musi się też nastawić się na przyjęcie waluty euro. Z drugiej strony warunkiem przyjęcia nowego państwa jest także gotowość na rozszerzenie ze strony samej Unii.

Państwa kandydujące – obecnie status państw kandydujących mają Albania, Bośnia i Hercegowina, Gruzja, Mołdawia, Macedonia Północna, Serbia, Czarnogóra, Turcja i Ukraina, jednak posiadanie statusu kandydata nie jest równoznaczne z rozpoczęciem negocjacji akcesyjnych. W 2009 roku z wnioskiem o przyjęcie do UE wystąpiła Islandia, dotknięta poważnym kryzysem. W kolejnych latach rozpoczęły się nawet negocjacje akcesyjne. Jednak w 2015 islandzki rząd zwrócił się o to, by nie traktować już wyspy jako kraju kandydującego. Niedawno komisarz ds. rozszerzenia UE Marta Kos powiedziała, że Islandia rozważa referendum w sprawie członkostwa w UE.

Negocjacje akcesyjne - zanim dany kraj stanie się członkiem UE, prowadzone są negocjacje dotyczące warunków jego przystąpienia (odbywają się w ramach tzw. **konferencji międzyrządowych**). Pierwszym etapem jest **screening**, czyli przegląd zgodności prawa danego kraju z prawem unijnym. Potem odbywają się właściwe negocjacje, które toczą się w **35 rozdziałach** (obszarach objętych unijnym prawem) pogrupowanych w **6 klastrów** tematycznych (kategorii). W ramach rozmów poszczególne rozdziały są otwierane i zamykane. Negocjacje kończą się wraz z zamknięciem ostatniego rozdziału. Ich owocem jest **traktat akcesyjny**, który musi zostać ratyfikowany przez kraj kandydujący, państwa członkowskie i uzyskać aprobatę Parlamentu Europejskiego.

Źródło: <http://ukraine.auto-maps.com/large-flag-map-ukraine/>

Ukraina

Populacja: 38,6 mln

- Wniosek o członkostwo luty 2022 roku
- Status kraj kandydującego czerwiec 2022 roku
- Decyzja Rady Europejskiej o rozpoczęciu negocjacji grudzień 2023 roku
- Obecnie negocjacje są na etapie screeningu

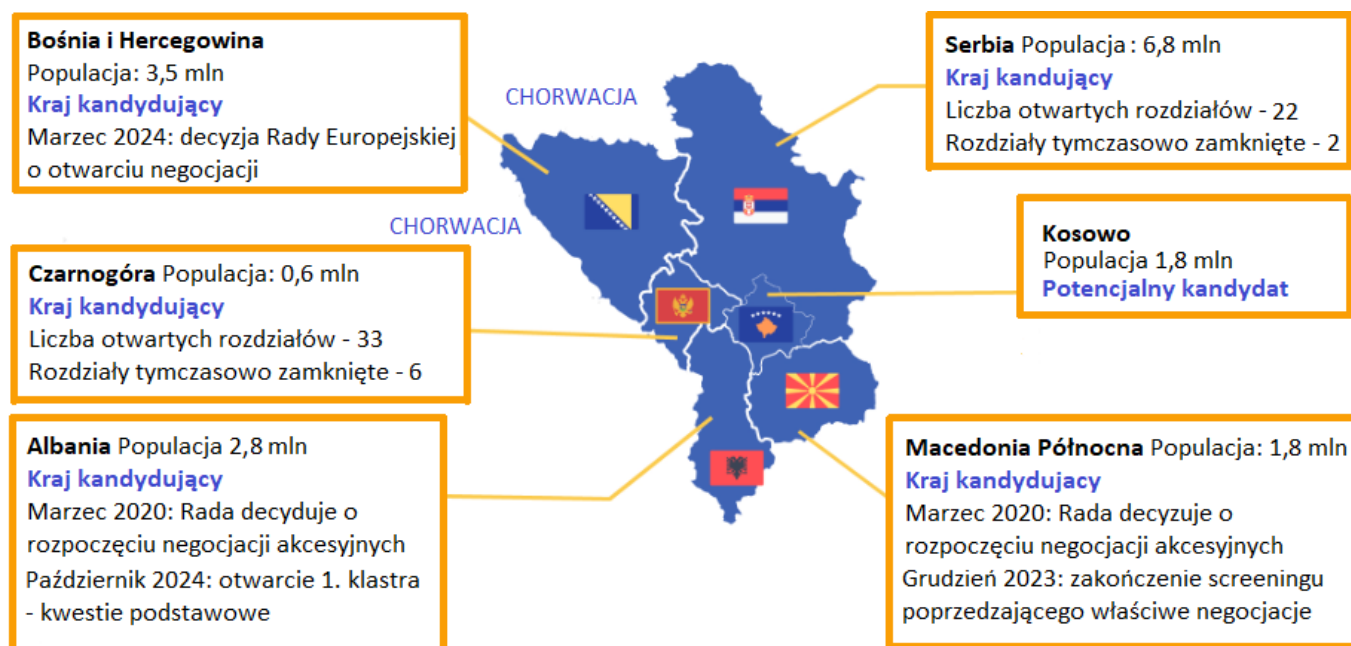
Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Turcja#/media/Plik:Flag_of_Turkey.svg

Turcja

Populacja: 87,6 mln

- Wniosek o członkostwo w Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej w 1987 roku
- Status państwa kandydującego grudzień 1999 roku
- Decyzja Rady Europejskiej o rozpoczęciu negocjacji grudzień 2004 roku
- Decyzja Rady o zawieszenie negocjacji czerwiec 2018 roku

Balkany Zachodnie – część Półwyspu Bałkańskiego obejmująca następujące państwa: Chorwację, Czarnogórę, Macedonię Północną, Serbię, Albanię, Bośnię i Hercegowinę oraz Kosovo. Stosunki każdego z tych krajów z Unią Europejską są na innym etapie. Chorwacja jest najmłodszym członkiem UE (od 2013 roku). Niepodległa od 2006 roku Czarnogóra rozpoczęła w 2012 roku negocjacje dotyczące akcesji. Serbia rozpoczęła je w 2014. Macedonia ma status państwa kandydującego od 2005 roku, ale długo przeszkodą w procesie akcesji była nazwa tego państwa (na którą nie godziła się Grecja; problem rozwiązano dodając przymiotnik „Północna”). Albania jest kandydatem od 2014, a Bośnia i Hercegowina jest od 2022. Potencjalnym kandydatem jest niepodległe od 2008 roku Kosovo. Jego sytuację komplikuje jednak fakt, że niektóre kraje UE nie uznały jego niepodległości (m.in. Hiszpania, Grecja, Słowacja, Rumunia).

Przegląd relacji UE z krajami Bałkanów Zachodnich

Opracowanie własne na podstawie materiałów Komisji Europejskiej https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy_en

FRAZA DNIA

Dwadzieścia lat po największym w historii UE rozszerzeniu o 10 nowych państw członkowskich, przystąpienie do UE pozostaje kluczową siłą napędową długoterminowego bezpieczeństwa, pokoju, stabilności i dobrobytu w Europie. Nadal promuje wspólne wartości, w tym demokrację, praworządność i poszanowanie praw podstawowych, jednocześnie wspierając wzrost gospodarczy. Wiarygodna perspektywa członkostwa w UE napędza reformy i jest niezbędna do wspierania pojednania. Znaczenie integracji europejskiej zostało dodatkowo wykazane podczas pandemii COVID-19, która zwróciła uwagę na wzajemne powiązania Europy i potrzebę wspólnego stawienia czoła globalnym wyzwaniom. (...)

Historyczna szansa związania swojej przyszłości z UE jest otwarta dla 10 partnerów: sześciu z Bałkanów Zachodnich, a także Turcji, Ukrainy, Republiki Mołdawii i Gruzji. Proces rozszerzenia jest oparty na osiągnięciach i zależy od indywidualnych postępów poczynionych przez każdego z partnerów. Wymaga to determinacji we wdrażaniu nieodwracalnych reform we wszystkich obszarach prawa UE, ze szczególnym naciskiem na podstawy procesu rozszerzenia - związane z demokracją, rządami prawa, prawami podstawowymi, a także funkcjonującą gospodarką rynkową, zdolną do oparcia się presji konkurencyjnej w UE, oraz administracją publiczną zdolną do wdrożenia całości prawodawstwa UE. Kraje decydujące się na przystąpienie do UE muszą w pełni i jednoznacznie przyjąć i promować wartości UE, w tym dostosować się do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE.

- fragment Komunikatu z 2024 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE z 30 października 2024. Co roku Komisja Europejska publikuje tzw. **pakiet rozszerzeniowy**, który zawiera ocenę sytuacji w poszczególnych krajach aspirujących do członkostwa. -